

WINZO

Natuur-, milieu- en duurzaamheidseducatie in de natuur in Winsum

Groep 8 CBS, voorjaar 2014, de Piramiden poseert voor het bijenhotel in de Appelhof. De leerlingen hebben een les gehad over metselbijen en hebben vervolgens het bijenhotel gevuld met natuurlijk materiaal, vogelhuisjes getimmerd en opgehangen en besenstruiken gepland in de Appelhof. Een samenwerkingsproject van CBS de Piramiden, Belangen Vereniging 't Oldehof en Peerdewask, Landschapsbeheer Groningen en Werkprojecten Groningen.

Concept Plan WINZO Winsum Natuureducatie buiten in de wijk Zuid Oost

Inhoudsopgave

	Pagina
1. Inleiding.....	- 3 -
2. Visie en doelen.....	- 3 -
3. Beschrijving terreinen.....	- 4 -
4. Educatie.....	- 5 -
4.1. Programma's	- 5 -
4.2. Leerdoelen en leergebieden	- 6 -
4.3. Organisatie van de buitenlessen.	- 6 -
5. Jeugdactiviteiten en volwasseneneducatie	- 7 -
6. Organisatie.....	- 7 -
6.1. Beleid en organisatie.	- 7 -
6.2. Operationele organisatie.	- 7 -
6.3. Ontwikkeltraject.	- 7 -
7. Financiën.....	- 9 -
7.1. Eenmalige investering.....	- 9 -
7.2. Exploitatie 2018-2021.....	- 10-
8. Planning.....	- 12-
Bijlagen.....	
1. Concept tekst convenant	- 13-
2. Beoogde partijen	- 14-
3. Overzicht lesprogramma's	- 15-
4. Schematische weergave uitvoeringsorganisatie	- 16-

Concept Plan WINZO Winsum Natuureducatie buiten in de wijk Zuid Oost

1. Inleiding.

In Winsum Zuid Oost is ontzettend veel natuur en er zijn veel scholen. Les in de buitenlucht in de natuur krijgen veel kinderen nagenoeg niet. De scholen hebben weinig tot geen materialen en programma's voor buitenlessen en dat was voor ons als Stichting Zuid Oost Winsum aanleiding een plan te ontwikkelen. We willen dan ook graag dat de scholen in onze wijk goed en praktisch natuuronderwijs krijgen in de buitenlucht.

2. Visie en Doelen.

Visie

Door de toename van techniek en technologie wordt de afstand met name voor kinderen tot de natuur groter en is het zaak de natuur opnieuw te laten beleven in een onderwijssetting; door natuurbeleving en het ondersteunen en verdiepen de beleving door kennis en proefondervindelijke ervaring op te doen. Door gebruik te maken van de natuur in de wijk Winsum ZO worden er weer verbindingen gelegd tussen de wijk en de school, tussen kinderen en de natuur. In het kader van de energietransitie is een toenemend bewustzijn van belang dat we zorgvuldig met de natuur moeten omgaan en geen rooibouw moeten plegen.

Doelstellingen:

- Natuur- en Milieu en Duurzaamheids Educatie (NME); het buiten leren is zeer bevorderlijk voor het onderwijs en de ontwikkeling van kinderen;
- NME door te doen verhoogt de motivatie en leerprestaties van kinderen
- Duurzaamheidseducatie; in het kader van de energietransitie is bewustwording ongelooflijk belangrijk.
- Natuurbeleving; we zijn onderdeel van de natuur, die bewustwording is essentieel willen we verantwoord met onze hulpbronnen omgaan, De rooibouw die we nu op de aarde plegen is slecht voor de toekomst van kinderen en toekomstige generaties (aardbevingen bij gaswinning; CO2 uitstoot en opwarming van de aarde en zeespiegelstijging, verdwijning weidevogels t.g.v. landbouwmethoden)
- Verbindingen leggen tussen de wijk en de school en tussen kinderen en de natuur. Betrokkenheid van ouders bij de school en bij de wijk.

Mogelijke neveneffecten.

We hopen ook enige neveneffecten te bereiken:

- Meer betrokkenheid bewoners bij de kwaliteit van de natuur
- Onderlinge betrokkenheid in de buurt
- Meer betrokkenheid ouders bij school ter assistentie van de leerkracht
- Meer kennis van de natuur in onze wijk (inventarisaties, soortenlijsten)
- Meer aandacht voor en bescherming van de natuur in de wijk
- Toename van de biodiversiteit (meer soorten door verbeteringen in het beheer)

Concept Plan WINZO Winsum Natuureducatie buiten in de wijk Zuid Oost

3. Beschrijving terreinen.

- Appelhof.
  - Eigendom gemeente, beheer i.s.m. BV 't Oldehof en Peerdewask m.b.v. snoei- en zeisteam
  - met 120 fruitbomen en cultuurhistorische rassen,
  - bijenhotel
  - Periodes: bloesemperiode en plukperiode
  - Cultuurhistorische waarde als vm. onderdeel van de Ripperdaheerd
- Potmaarbos;
  - Eigendom gemeente.
  - Vijver en watergangen
  - Bomen struiken en grasveldjes
- Voormalig vogelpark achter Potmaarbos,
  - Particulier terrein van ondernemers die iets met de natuur willen doen voor Winsum
  - Grasvelden
  - Brede watergangen
  - Eilandje
  - Bomen struiken singels
  - Windmolen(klein) locatie?
  - Amerikaanse windmotor
- Waterpartijen in de wijk; bij de Piramiden en Tiggeldobbe
  - Eigendom gemeente
  - Waardevolle begroeiing van krabbenscheer
  - Groeiplaats Krabbenscheer is geschikt voor de zeldzame Groene Glazenmaker
  - Relatief schoon water met veel waterleven
  - Broedende watervogels (Meerkoet, Waterhoen, Wilde Eend)
- Wierde
  - Eigendom gemeente
  - Beschermd wierde is vooral een grasheuvel``
  - Sloten eromheen met waardevolle waterplanten
  - Graslanden eromheen (tussen wierde en spoorlijn) bestaan uit bloemrijk hooiland
- Hertenkamp.
  - Eigendom Stichting Hertenkamp Winsum
  - Cultuurhistorische waarde van voormalig borgterrein Tammingaborg
  - Hertenkamp
  - Waterpartijen met veel watervogels
  - Geiten, Konijnen, Kippen, Duiven enz.
- Terrein Scouting Vinchem
  - Eigendom Scouting?
  - Grasvelden omzoomd door wilgen
  - Gebouw met meerdere groepslokalen
  - Grote berging
- Munsterpark naast de ijsbaan.
  - Eigendom gemeente
  - Pas aangelegd
  - Watergangen
  - Eilandje
  - 15 fruitbomen

Concept Plan WINZO Winsum Natuureducatie buiten in de wijk Zuid Oost

- De Tirrel
Het is de bedoeling dat het nieuwe gebouw duurzaam zal zijn. Ook het terrein rond De Tirrel zal duurzaam ingericht worden met veel aandacht voor de natuur. Ook zal er aandacht zijn voor het besparen van energie. Daarnaast zal er een moestuinproject opgestart worden. Dit biedt veel aanknopingspunten voor natuureducatie

4.Onderwijsprogramma's.

4.1. Programma's.

Thema's

- Water; waterbeheer, kwaliteit, metingen, slootexcursie
- Bodem; gesteldheid onderzoek
- Bomen
- Struiken
- Planten
- Paddenstoel en schimmels
- Fruitbomen;
- Grassen

Dieren:

- Vogels
- Insecten; vlinders en bijen
- Egels
- Vissen
- Waterdieren; torren, libellenimfen
- Gallen

Overige programma's.

- Seizoenprogramma's.
- Determinatieprogramma's met zoekkaarten.
- Duurzaamheidseducatie; eenvoudig stroom opwekken met zelf te bouwen windmolen van afvalmateriaal, zonnecellen.
  - Onderhoud t.b.v. Groene School Praktijkonderwijs; terrein achter Potmaarbos, maar ook plukwerkzaamheden en ook hulp bij maaien en snoeien in de Appelhof en op Oldenzijl..

4.2. Leerdoelen en leergebieden

De leerdoelen zijn rechtstreeks afkomstig van de leerdoelen van scholen en moeten passen binnen het curriculum van de scholen. We formuleren algemene leerdoelen en bij de lesprogramma's gaan het om operationele leerdoelen bij het onderwerp en jaargroep.

Leergebieden.

- Biologie
- Wereldoriëntatie
- Aardrijkskunde
- Geschiedenis
- Rekenonderwijs(bijv. met een boommeter de hoogte van een boom bepalen).
- Duurzaamheid Milieu
- Taalonderwijs; instructies lezen en uitvoeren, omgaan met zoekkaarten
- Zelfredzaamheid; verwerken van producten; appels plukken
- Expressievakken; tekenen van natuur; natuurcollages maken
- Natuuronderhoud

4.3. Organisatie van de programma's.

Leerkracht docent.

De leerkracht/docent voert het programma naar eigen inzicht uit met desgewenst praktische ondersteuning van ouders en eventueel vrijwilligers. Of en zo ja we ook met een specifiek groep vrijwilligers gaan werken is nog even de vraag en ook een discussiepunt.

Leskisten met materialen voor leerlingen en docent.

Dat betekent dat scholen meteen met een leskist over het thema moeten kunnen werken en via de website hun programma's kunnen voorbereiden en de leskisten online kunnen boeken.

Het werken met leskisten is vooral een zelfinstruerende doe- en ontdekmethode. Voorbeeld slootexcursie, met netjes, loepjes, zoekkaart slootexcursie en een kleine aquariumbak is al veel te bereiken. Het werken met leskisten vereist de nodige bergruimte. Ook een kleine mediatheek met nazoekboeken is van belang. Het is voor scholen goed mogelijk om een dagdeel een dag maar ook een kamp te organiseren en of een werkweek of projectweek

Website:

- Programma's op de website voor de docenten.
- Online planning van leskisten en gebruik terreinen.
- N.b. er is nu al een website met allerlei achtergrondmateriaal: [Natuureducatiemateriaal](#)

Mogelijkheden voor moestuinen.

We willen kijken naar mogelijkheden voor het onderhouden van een moestuin door een klas.

Het is de bedoeling dat er in de buurt van De Tirrel een moestuinproject wordt opgestart.

Terra, de basisscholen, De Tirrel en de buurt kunnen daar samenwerken bij het zaaien, planten en oogsten van groenten en kruiden. Het is de bedoeling dat we hier kennis en ervaring gaan delen.

Materiaal voor onderhoud terreinen.

We willen kijken naar een depot van allerlei materialen voor onderhoud natuurterreinen met alle betrokkenen Met materiaal wat al aanwezig is bij meerdere partijen en aanvullend materiaal.

- Ladders, Kruiwagens, Snoeimateriaal, Scheppen, Tuingereedschap etc.

5. Jeugdactiviteiten en volwasseneneducatie.

De Stichting Winsum Zuid Oost is voornemens in de vakantie, op woensdagmiddag en in het weekend ook jeugdactiviteiten te organiseren. Door de aanschaf van lesmateriaal wordt het ook mogelijk om allerlei natuuractiviteiten met de kinderen te doen.

Volwassenen.

Ook hebben we het plan activiteiten voor volwassenen te organiseren in het kader van natuur milieu en duurzaamheid. Te denken valt aan workshop fruitbomen snoeien, duurzaamheidsworkshop.

Natuurbeheer. Voorts zijn er ook plannen voor excursies met thema's als weidevolgels, zonnepanelen .

Het materiaal dat dan aangeschaft wordt in het kader van de educatie kan ook ingezet worden voor deze activiteiten maar dat is veel beperkter van omvang dan de activiteiten gericht op de schoolgaande jeugd.

6. Organisatie.

6.1. Beleid en organisatie.

Samen met alle partijen willen we vorm geven aan het buitenonderwijs op het gebied van natuur, milieu en duurzaamheid. De vorm waarin we dat willen doen is een convenant met alle partijen om het samen vorm te geven en daarnaast specifieke afspraken te maken omtrent de kosten. We willen geen aparte organisatie in het leven roepen maar het zo eenvoudig mogelijk houden met zo weinig mogelijk overhead. Een convenant met alle partijen waarin ieder zijn/haar inbreng heeft lijkt ons daartoe het geëigende middel. Het convenant (zie conceptversie in de bijlage) bevat:

- Instemming met de doelen van WINZO
- Adhesiebetuiging t.a.v. de subsidie-aanvraag materialen.
- Intentie om ook daadwerkelijk lesprogramma's te gaan werken.

We willen dat vooral doen in samenspraak waardoor het definitieve plan vooral een gezamenlijk gedragen plan moet worden.

6.2. Operationele organisatie;

- Berging en beheer onderhoud leskisten en gereedschappen voor tuinonderhoud.
We zoeken bij een bestaande locatie een berging voor al het materiaal. Een groep vrijwilligers zorgt voor controle op inhoud, reparatie en vervanging.
- Organisatie leskisten:
De leskisten kunnen online worden ingepland en de planning is "realtime" te zien en te raadplegen op de website. Elke school krijgt 3 sleutels van de berging.
- Werkgroep lesmateriaal.
We willen graag een werkgroep van leerkrachten die de volgende taken krijgen waarborgen van lesprogramma's met leerdoelen en curriculum scholen verdere ontwikkeling van programma's
- Maken en beheren website.
De Stichting Winsum ZO draagt zorg voor de ontwikkeling en het onderhoud van de website.

6.3. Ontwikkeltraject.

Het voorliggend plan is de basis dat stapsgewijs ontwikkeld wordt en van waaruit we nog verder voort kunnen bouwen. We hopen voor de toekomst ook dat er nog meer activiteiten gaan plaatsvinden en ook dat er meer partners zich hierbij gaan aansluiten. Daarnaast willen we ook samen met scholen meer lesprogramma's ontwikkelen.

- Samen met leerkrachten ontwikkelen programma of programma's die al op scholen ontwikkeld zijn breed beschikbaar stellen voor alle scholen
- Wandeltochten en GPS tochten; er zijn veel mogelijkheden in het gebied en is het mogelijk gidsen van Het Groninger Landschap in te huren voor wandeltocht met aspecten van natuur en landschap en cultuurhistorie
- Geocaching; kan met de smartphone (vanaf groep 8) uitgevoerd worden waardoor er geen investeringen nodig zijn.
- Natuurtochten; weidevogels observeren vooral het gebied oude Ae tussen Winsum en Westerdijkshorn is hiervoor geschikt in de periode maart-juni.
- Bezoek (biologisch) boerderijen, kwekerijen etc. (b.v. Kleikracht of boeren aangesloten bij agrarische natuurverenigingen.
- Bezoek aan leveranciers alternatieve energiebronnen;

Concept Plan WINZO Winsum Natuureducatie buiten in de wijk Zuid Oost

7. Financiën.(in dit stadium nog indicatief)

7.1. Eenmalige investeringskosten.

Educatiemateriaal

• 30 schepnetjes a 35,- t.b.v. slootexcursies	1.050,-
• 15 microscopen a 80,-	1.200,-
• Zoekkaarten 20 programma's x 15 zoekkaarten a 1,- p. stuk	300,-
• 20 Kunststof leskisten voor 20 programma's	500,-
• Materialen programma o.a. uilenballen pluizen loepen, pincetten	1.000,-
• Pennen scharen kleurpotloden e.a. klein materiaal.	450,-
• <u>Archief voor natuureducatie</u> 500,-	500,-
Subtotaal	5.000,-

Tuinonderhoud gereedschappen.

• Gebruikmakend bestaand materiaal	p.m.
• Nieuw materiaal:	
○ 15 Harken 12,- =	
○ 15 Scheppen 26,-	
○ 15 Schoffels 25,-	
○ 5 kruiwagen a 60,-	
○ Klein materiaal tuinonderhoud	
• Ophangsystemen	
Subtotaal	2.250,-

Organisatiekosten invoering.

    Eenmalige startbijeenkomst. Met scholen en leerkrachten. 250,-

Kosten berging materiaal

    (we gaan ervan uit dat we een bestaande berging kunnen gebruiken) p.m.

Subtotaal tuinonderhoud gereedschappen 2.500,-

Totale investeringskosten. 7.500,-

Concept Plan WINZO Winsum Natuureducatie buiten in de wijk Zuid Oost

7.2. Exploitatie 2018-2021 (indicatief)

2018

Kosten.

1. Websitekosten	50,-
2. Huur locaties.	1.000,-
3. Onderhoud en vervanging materiaal leskisten.	500,-
4. Gebruiksmaterialen voor rekening school	0,-
5. <u>Onvoorzien</u>	<u>100,-</u>
Totaal	1.650,-

Opbrengsten.

1. Scholen vanaf voorjaar 2017 40 klassen x 25	n.n.b.
2. Gemeentelijke jaarlijkse bijdrage	n.n.b.
3. <u>Overig</u>	<u>n.n.b.</u>
Totaal	1.650,-

2019

Kosten.

1. Websitekosten	50,-
2. Huur locaties.	1.000,-
3. Onderhoud en vervanging materiaal leskisten.	500,-
4. Gebruiksmateriaal voor rekening school	0,-
5. <u>Onvoorzien</u>	<u>100,-</u>
Totaal	1.650,-

Opbrengsten.

1. Scholen vanaf voorjaar 2017 40 klassen x 25	n.n.b.
2. Gemeentelijke jaarlijkse bijdrage	n.n.b.
3. <u>Overig</u>	<u>n.n.b.</u>
Totaal	1.650,-

2020

Kosten.

1. Websitekosten	50,-
2. Huur locaties.	1.000,-
3. Onderhoud en vervanging materiaal leskisten.	500,-
4. Gebruiksmateriaal voor rekening school	0,-
5. <u>Onvoorzien</u>	<u>100,-</u>
Totaal	1.650,-

Opbrengsten.

1. Scholen vanaf voorjaar 2017 40 klassen x 25	n.n.b.
2. Gemeentelijke jaarlijkse bijdrage	n.n.b.
3. <u>Overig</u>	<u>n.n.b.</u>
Totaal	1.650,-

Concept Plan WINZO Winsum Natuureducatie buiten in de wijk Zuid Oost

2021

Kosten.

1. Websitekosten	50,-
2. Huur locaties.	1.000,-
3. Onderhoud en vervanging materiaal leskisten.	500,-
4. Gebruiksmateriaal voor rekening school	0,-
5. Onvoorzien	100,-
Totaal	1.650,-

Opbrengsten.

1. Scholen vanaf voorjaar 2017 40 klassen x 25	n.n.b.
2. Gemeentelijke jaarlijkse bijdrage	n.n.b.
3. Overig	n.n.b.
Totaal	1.650,-

Concept Plan WINZO Winsum Natuureducatie buiten in de wijk Zuid Oost

8. Planning.

	Taak	Planning
1.	Korte plan van aanpak in bestuur.	10-4-2017
2.	Concept plan natuureducatie Winsum ZO	Eind mei
3.	Brieven met conceptplan naar scholen en terreinbeheerder via mail verzoek tot overleg.	Begin juni
4.	Overleg met de Tirrel omtrent natuur en milieueducatie.	Juni- sept
5.	Ijsbaan overleg	Juni-sept
6.	Scouting overleg	Juni-sept
7.	Overleg hertenkamp	Juni-sept
8.	Overleg eigenaren voorm. Vogelpark	Juni-sept
9.	Overleg Appelhof met BV 't Oldehof & Peerdewask	Juni-sept
10	Overleg met scholen; organisatie en lesinhoudelijk	Juni-sept
11	Overleg gemeente m.b.t. onderwijs en natuureducatie en gebruik terreinen.	Juni-sept
12	Bestuur <ul style="list-style-type: none"> • Rapportage overleggen. • Besluitvorming Definitief plan met investeringsbegroting en meerjaren-exploitatie. • Aanvraag subsidie leefbaarheidsloket 	Oktober
13	Definitief plan naar alle partners met verzoek instemming en ondertekening convenant.	Oktober
14	Aanvraag naar leefbaarheidsloket	Oktober
15	Vrijwilligers zoeken voor diverse taken voor de uitvoering	December
16	Lesprogramma's klaarmaken en laten aansluiten op curriculum scholen.	Mei-maart
17	Materialen aanschaffen en leskisten gereed maken. Stalling leskisten en toegang tot stalling. Beheer en onderhoud leskisten.	Januari
18	Website bouwen met <ul style="list-style-type: none"> • lesprogramma's en inhoud leskisten voor docenten • online planningssysteem leskisten. • Infosysteem fruitboomgaarden(foto's, soorten, bloeiwijze, vruchtherkenning etc) 	nov-maart
19	Presentatie naar alle betrokkenen met startbijeenkomst en de nodige PR en praktische instructie leerkrachten	April 2018
20	Uitvoering	April 2018

Bijlage 1. Concept convenant educatie natuur, milieu en duurzaamheid .

partijen:

overwegende :

- het belang van goed onderwijs op het gebied van natuur, milieu en duurzaamheid in de buitenlucht
- het belang van de energietransitie voor de toekomst en de toekomstige generatie
- toenemend belang van betrokkenheid van de buurt bij goed onderwijs en bij de natuurwaarden van de woonomgeving

besluiten gezamenlijk

- gezamenlijk de educatie op het gebied van natuur, milieu en duurzaamheid op de natuurterreinen in Winsum ZO op te pakken en te organiseren
- de subsidieaanvraag van Winsum ZO voor de investering te ondersteunen
- in te stemmen met het plan WINZO van de Stichting Winsum Zuid Oost.

Winsum:

Datum

Handtekeningen partijen.

Bijlage 2. Beoogde partijen.

Scholen

1. Terra Winsum met 2 vestigingen.
2. CSG Winsum
3. CBS Piramiden
4. CBS De Borgschool
5. OBS De Negenwieken
6. OBS Tiggeldobbe
7. GBS De Wierde

Overige partijen.

1. Ijsbaan Winsum als beheerder ijsbaangebouw.
2. Scouting Vinchem; eigen terrein en clubgebouw
3. Gemeente Winsum; eigenaar diverse terreinen en hun onderwijsverantwoordelijkheid.
4. Particuliere eigenaren voormalige Vogelpark.
5. Stichting Hertenkamp de Borgstee
6. Belangen Vereniging 't Oldehof en Peerdewask als onderhouders van de Appelhof.
7. De Tirrel: In ontwikkeling de samenwerking zorg (De Hoven) en onderwijs en realisatie brede school.

Op termijn zouden ook andere partijen betrokken kunnen worden waarin dit project verder groeit:

- NOVO
- Biologische boeren
- Het Groninger Landschap (terrein Oldenzijl en afstemming met hun aanbod aan jeugdeducatie op school en de Bezoekerscentrum Noorderhoogebrug)
- Agrarische natuurverenigingen

Bijlage 3. Programma's Natuur Milieu en Duurzaamheidseducatie.

1. Windenergie
2. Zonne-energie
3. Bomen en struiken programma
4. Slootexcursie
5. Fruitprogramma i.s.m. Appelhof en Oldenzijl
6. Uilenballen pluizen
7. Waterprogramma
8. Bodemprogramma
9. Kriebelbeestjes
10. Weidevogels
11. Watervogels
12. Zangvogels, nestkastjes timmeren
13. Roofvogels spotten herkennen.
14. Weerprogramma; temperatuur, vochtigheid
15. Waterprogramma's; beheer zuurgraad.
16. Insecten
17. Bijen; o.a. zelf bijenhotel maken
18. Landbouw i.s.m. lokale (bio)boeren
  - Veeteelt
  - Landbouw; herkennen granen etc.
19. Paddenstoelen
20. Reitdiep/Hunze (loop/fietsexcursie)
21. Dieren op het platteland; hazen, reeën, muskusrat, wezels etc.

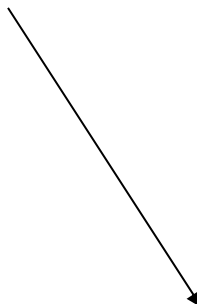
Bijlage 4. Lesprogramma organisatie.

Leerkrachten

Website

- Online planning leskisten, zichtbaar voor iedereen en invullen alleen op basis van account.
- Online boeking terrein.
- Alle lesprogramma's met docenten handleiding staat op de website
- Alle werkbladen en zoekkaarten staat ook op de website
- Inventarislijst van de leskist.
- Online infosysteem fruitbomen.

Berging (sleutel in bezit van school op de school)

- Haalt leskist op en brengt deze na afloop na controle inhoud retour

Project coördinatie WINZO.

Website

- Onderhoud website
- Onderhoud en controle leskisten.

Berging.

- Controle materialen en onderhoud en reparatie.

Leerlingen.

Website.

- Raadplegen informatie terreinen
- Links naar online natuurinformatie websites
-

Ontwikkeling lesprogramma's.

Leerkrachten kunnen ideeën aandragen voor lesprogramma in de voorbereidingsperiode en later uiteraard via de website ook daarna, maar dan we met gebruikmaking bestaand materiaal.